

**ПОЛТАВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ
ІМ. М. В. ОСТРОГРАДСЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ПАНО ім. М. В. Остроградського
від 18.05.2026 № 205-ОД

Директор Віталій ЗЕЛЮК

ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації педагогічних працівників
закладів загальної середньої освіти на тему**

**«ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ В ДІЇ: СУЧАСНІ РІШЕННЯ FORMA
ДЛЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ»**

Полтава – 2026

Розробник(и): Полтавська академія неперервної освіти ім.М.В.Остроградського (Буйдіна Олена Олександрівна, завідувачка кафедри розвитку освітніх галузей; Королюк Світлана Вікторівна, завідувачка кафедри освітньої політики).

Напрямок підвищення кваліфікації: використання інструменту організації формульовального оцінювання «FormA» (ГХЗВ).

Розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему «FormA: як інтегрувати формульовальне оцінювання в освітню практику» (наказ МОН України № 753 від 08.05.2026).

Термін дії програми: з 18.05.2026 року до 31.12.2030 року.

Рецензенти:

Пилипенко Вадим Валерійович, перший заступник директора Полтавської академії неперервної освіти ім. М. В. Остроградського, к.пед.н.

Рак Жанна Віталіївна, директор Опорного закладу «Решетилівський ліцей імені І.Л. Олійника Решетилівської міської ради».

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Сучасний етап розвитку загальної середньої освіти характеризується переосмисленням ролі оцінювання в освітньому процесі відповідно до концептуальних засад Нової української школи. Оцінювання розглядається не лише як інструмент фіксації результатів навчання, а як важливий механізм підтримки індивідуального освітнього поступу учнів, розвитку їхньої суб'єктності, навчальної автономії та відповідальності за власне навчання.

В умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти, подолання освітніх втрат, забезпечення якості навчання в змішаному та дистанційному форматах особливої актуальності набуває впровадження формульованого оцінювання як системної педагогічної практики. Формульоване оцінювання забезпечує оперативний зворотний зв'язок, допомагає виявляти навчальні потреби учнів, адаптувати освітній процес та створювати підтримувальне освітнє середовище.

Практика діяльності закладів освіти Полтавської області засвідчує потребу в посиленні професійної готовності педагогів до проєктування оцінювальної діяльності, добору сучасних інструментів оцінювання, організації самооцінювання та взаємооцінювання учнів, а також використання цифрових сервісів і платформ для підтримки оцінювальної діяльності. Актуальним є також розвиток умінь інтегрувати оцінювання в структуру уроку, забезпечувати конструктивний зворотний зв'язок і використовувати результати оцінювання для планування подальших педагогічних дій.

Програма підвищення кваліфікації «Формульоване оцінювання в дії: сучасні рішення FormA для педагогічної практики» спрямована на розвиток професійної компетентності педагогічних працівників у сфері сучасного оцінювання відповідно до вимог Державного стандарту базової середньої освіти, професійного стандарту вчителя та освітніх потреб педагогів.

Програму укладено з урахуванням: Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»; професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»; сучасних міжнародних і вітчизняних підходів до формульованого оцінювання; потреб педагогічних працівників щодо впровадження сучасних оцінювальних практик; актуальних викликів організації освітнього процесу в умовах цифровізації освіти.

Програма має практико-орієнтований характер і передбачає поєднання теоретичного опрацювання концептуальних засад оцінювання з практичною діяльністю педагогів. У процесі навчання слухачі аналізуватимуть освітні кейси, моделюватимуть оцінювальні ситуації, розроблятимуть критерії, рубрики, інструменти зворотного зв'язку, фрагменти уроків із інтегрованим формульованим оцінюванням.

Освітній процес організовується на засадах діяльнісного, компетентнісного та партнерського підходів із використанням інтерактивних методів навчання, цифрових сервісів та інструментів спільної роботи.

Цільова група: педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 год (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми. Програма має практико-орієнтований характер і реалізується на засадах компетентнісного, діяльнісного та партнерського підходів, передбачаючи інтеграцію теоретичного та практичного компонентів навчання.

Невід'ємною складовою реалізації Програми є використання каталогу FormA. Каталог застосовується як практичний інструмент для планування освітнього процесу, добору стратегій та інструментів формування оцінювання, проектування навчальних діяльностей і розроблення власних оцінювальних рішень відповідно до навчальних цілей та освітнього контексту.

До реалізації Програми залучаються тренери, які пройшли попередню підготовку щодо використання каталогу FormA та мають практичний досвід упровадження формування оцінювання в освітній процес.

У процесі навчання використовуються інтерактивні форми роботи (тренінги, практикуми, аналіз кейсів, професійні дискусії, моделювання педагогічних ситуацій), що забезпечують активну участь слухачів, професійну взаємодію та перенесення результатів навчання у власну педагогічну практику.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (очна, дистанційна). Якщо навчання реалізується в дистанційному форматі, усі види діяльностей виконуються та фіксуються безпосередньо на платформі. Результати виконання завдань враховуються під час видачі відповідного документа.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійної компетентності педагогічних працівників щодо реалізації практик формування оцінювання для підтримки навчального поступу учнів відповідно до принципів Нової української школи із застосуванням каталогу інструментів формування оцінювання FormA.

Завдання підвищення кваліфікації:

- оновити розуміння ролі оцінювання в сучасному освітньому процесі;
- поглибити знання щодо сутності та функцій формування оцінювання;
- сформуванню вміння проектувати формування оцінювання відповідно до навчальних цілей та очікуваних результатів;
- розвинути навички використання сучасних інструментів формування оцінювання;
- сформуванню вміння надавати конструктивний зворотний зв'язок;
- удосконалити навички організації самооцінювання та взаємооцінювання учнів;

- розвинути здатність аналізувати результати навчання та приймати педагогічні рішення;
- ознайомити з можливостями цифрових інструментів у процесі оцінювання;
- сформулювати готовність до рефлексії та вдосконалення власної оцінювальної практики.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться (відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225): оцінювально-аналітична компетентність (Г3); прогностична компетентність (Г1); інформаційно-цифрова компетентність (А3).

Очікувані результати підвищення кваліфікації:

Педагог/педагогиня, здійснивши навчання за програмою, повинен/-нна *знати:*

- сучасні підходи до оцінювання результатів навчання в НУШ;
- сутність і функції формульовального та підсумкового оцінювання;
- принципи об'єктивного, прозорого та доброчесного оцінювання;
- особливості організації оцінювання як підтримки навчання;
- характеристики ефективного зворотного зв'язку;
- сучасні інструменти формульовального оцінювання;
- можливості цифрових сервісів для оцінювання та аналізу результатів

навчання.

уміти:

- інтегрувати формульовальне оцінювання в структуру уроку;
- формулювати навчальні цілі та критерії успіху;
- добирати інструменти оцінювання відповідно до освітніх цілей;
- розробляти критерії, рубрики, чеклисти та інші оцінювальні матеріали;
- організовувати самооцінювання та взаємооцінювання учнів;
- надавати конструктивний і підтримувальний зворотний зв'язок;
- аналізувати результати оцінювання та планувати подальші педагогічні

дії;

- використовувати цифрові інструменти для оцінювальної діяльності.

усвідомлювати:

- оцінювання як інструмент підтримки навчального поступу учня;
- важливість педагогіки партнерства в оцінювальній діяльності;
- цінність рефлексії та професійного самовдосконалення;
- необхідність дотримання принципів академічної доброчесності.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Оцінювання результатів навчання здійснюється в межах поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль передбачає участь слухачів у практичних видах діяльності, виконання індивідуальних і групових завдань, участь у професійних обговореннях, взаємооцінюванні та рефлексивній діяльності.

Підсумковий контроль здійснюється у формі виконання підсумкового практичного завдання (індивідуального навчального проєкту), презентації власного оцінювального продукту та тестування.

Для успішного завершення навчання за Програмою передбачається участь у більшості навчальних занять (орієнтовно не менше 75%), виконання тестових завдань із результатом не нижче 70%, підготовка та представлення індивідуального навчального проєкту, а також надання відгуку щонайменше на одну роботу колег.

Індивідуальний навчальний проєкт є завершальним елементом навчання та передбачає практичне застосування отриманих знань і набутих умінь у власній педагогічній діяльності. Використання взаємооцінювання сприяє розвитку навичок надання конструктивного зворотного зв'язку та формуванню культури професійної взаємодії.

Використовується система оцінювання «зараховано / не зараховано».

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат на 30 год (1 кредит ЄКТС).

Вартість: 750 грн.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

1.1. Навчально-тематичний план:

Назва навчальних тем	Кількість годин			
	Л	Пр	КЗ	Усього
Організаційне заняття	-	2	-	2
МОДУЛЬ 1. Оцінювання як інструмент підтримки навчання				
Тема 1.1. Сучасна філософія оцінювання в НУШ	1	3		4
Тема 1.2. Оцінювання як навчання. Його функції в освітньому процесі.	1	2	1	4
Разом за модулем 1:	2	5	1	8
МОДУЛЬ 2. Каталог FormA: інструменти та практики формувального оцінювання				
Тема 2.1. Структура та можливості каталогу інструментів FormA	1	1		2
Тема 2.2. Практики використання інструментів FormA в освітньому процесі	1	4	1	6
Разом за модулем 2:	2	5	1	8
МОДУЛЬ 3. Розвиток культури формувального оцінювання в закладі освіти				
Тема 3.1. Учнівська суб'єктність у процесі формувального оцінювання	1	2	1	4
Тема 2.4. Створення підтримувального середовища та розвиток культури оцінювання в закладі освіти	-	5	1	6
Разом за модулем 3:	1	7	2	10
Підсумки та рефлексія	1	1		2
Аналіз професійного поступу та планування використання інструментів FormA в педагогічній практиці	1	1		2
Усього годин:	6	20	4	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

Ознайомлення зі структурою, логікою та особливостями реалізації Програми. Визначення очікувань учасників, узгодження форм взаємодії та критеріїв оцінювання результатів навчання. Погодження правил роботи групи.

МОДУЛЬ 1. ОЦІНЮВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ НАВЧАННЯ

Тема 1.1. Сучасна філософія оцінювання в НУШ

Трансформація підходів до оцінювання в умовах Нової української школи. Особливості формувального та підсумкового оцінювання, їх призначення й взаємозв'язок. Оцінювання як інструмент підтримки навчання, розвитку навчальної мотивації та відстеження індивідуального поступу учнів.

Тема 1.2. Оцінювання як навчання. Його функції в освітньому процесі

Концепція оцінювання як навчання та її роль у сучасному освітньому процесі. Використання формувального оцінювання на різних етапах уроку. Узгодження навчальних цілей, очікуваних результатів та оцінювальної діяльності. Формувальне оцінювання як засіб розвитку навчальної автономії учнів.

Контрольний захід: виконання тестових і практичних завдань щодо використання формувального оцінювання в освітньому процесі.

МОДУЛЬ 2. КАТАЛОГ FormA: ІНСТРУМЕНТИ ТА ПРАКТИКИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Тема 2.1. Структура та можливості каталогу інструментів FormA

Модель формувального оцінювання та структура каталогу FormA. Особливості добору інструментів відповідно до навчальних цілей, етапів уроку й освітнього контексту. Характеристика та можливості використання інструментів формувального оцінювання.

Тема 2.2. Практики використання інструментів FormA в освітньому процесі

Практичне застосування інструментів FormA для визначення навчальних цілей і критеріїв успіху, виявлення навчальних досягнень учнів, організації зворотного зв'язку та підтримки навчального поступу. Планування навчальних діяльностей із використанням інструментів каталогу.

Контрольний захід: виконання практичного завдання з проектування навчальної діяльності із використанням інструментів FormA та тестування за змістом модуля.

МОДУЛЬ 3. РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Тема 3.1. Учнівська суб'єктність у процесі формувального оцінювання

Учень як активний учасник оцінювальної діяльності. Самооцінювання та взаємооцінювання як інструменти розвитку навчальної автономії та відповідальності учнів за результати навчання. Формування навичок рефлексії та конструктивної взаємодії.

Тема 3.2. Створення підтримувального середовища та розвиток культури оцінювання в закладі освіти

Культура формувального оцінювання як складник освітнього середовища закладу освіти. Взаємодія учнів, педагогів, батьків та адміністрації у створенні підтримувального освітнього середовища. Практики професійної взаємодії, обміну досвідом і планування змін щодо впровадження формувального оцінювання.

Контрольний захід: виконання практичного завдання щодо створення умов для розвитку культури оцінювання та надання взаємного зворотного зв'язку.

ПІДСУМКИ ТА РЕФЛЕКСІЯ

Аналіз професійного поступу та планування використання інструментів FormA в педагогічній практиці

Аналіз результатів навчання та професійного розвитку учасників. Рефлексія досвіду використання інструментів формувального оцінювання. Визначення подальших напрямів використання інструментів FormA у власній педагогічній діяльності.

Контрольний захід: виконання підсумкового тестування та представлення індивідуального навчального проекту.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Аналіз власної оцінювальної практики.
2. Розроблення критеріїв оцінювання до навчального завдання.
3. Створення рубрики або чеклиста оцінювання.
4. Проектування фрагмента уроку з інтегрованим формувальним оцінюванням.
5. Розроблення інструментів самооцінювання та взаємооцінювання.
6. Моделювання ситуацій надання конструктивного зворотного зв'язку.
7. Аналіз результатів навчання та визначення подальших педагогічних дій.

8. Використання цифрових сервісів для створення оцінювальних матеріалів.
9. Розроблення індивідуального плану вдосконалення оцінювальної практики.
10. Підготовка підсумкового практичного продукту.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

1. Концептуальні засади оцінювання в НУШ.
2. Формувальне оцінювання як інструмент підтримки навчання.
3. Сучасні підходи до надання зворотного зв'язку.
4. Самооцінювання та взаємооцінювання в освітньому процесі.
5. Критерії оцінювання та критерії успіху.
6. Цифрові інструменти для оцінювання результатів навчання.
7. Аналіз результатів оцінювання та планування педагогічних рішень.
8. Професійна рефлексія педагога щодо оцінювальної діяльності.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 11.05.2026).
2. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 11.05.2026).

Основна література

1. European Training Foundation. FormA (ENG). URL: <https://rise.articulate.com/share/R2h3X63PVLRAAtKPe0v9Q-ozs1FsntQTx#/> (дата звернення: 11.05.2026)
2. European Training Foundation. FormA (UKR). URL: <https://share.articulate.com/dmhZmI8rCabv7dROc-IdK> (дата звернення: 11.05.2026)
3. FormA: a formative assessment toolkit. URL: <https://www.etf.europa.eu/en/what-we-do/forma-formative-assessment-toolkit> (дата звернення: 11.05.2026)
4. Ukraine – ETF (europa.eu). URL: <https://www.etf.europa.eu/en/where-we-work/countries/ukraine> (дата звернення: 11.05.2026)

Додаткова література

1. Інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2024/2025 навчальному році : лист МОН України від 30.08.2024 №

- 1.1/15776-24. URL:
https://osvita.ua/doc/files/news/930/93001/Rekom_zahalni__1_.pdf (дата звернення: 11.05.2026).
2. Оцінювання без знецінювання : онлайн-курс. URL:
https://www.youtube.com/playlist?list=PL_zDp5rG6HquHXARhPG8OCmmpAcmq-5aw (дата звернення: 11.05.2026).
3. Путівник онлайн-курсу «НУШ: базова середня освіта». URL:
<https://osvitoria.media/experience/gotovi-vprovadzhuvaty-nush-putivnyk-dlya-vchyteliv/> (дата звернення: 11.05.2026).
4. Black P., Wiliam D. Assessment and Classroom Learning. Assessment in Education: Principles, Policy & Practice. 1998. Vol. 5, No. 1. P. 7–74. URL:
<https://www.gla.ac.uk/t4/learningandteaching/files/PGCTHE/BlackandWiliam1998.pdf> (дата звернення: 06.04.2026).
5. Harris L. R., Brown G. T. Using self-assessment to improve student learning. London ; New York : Routledge, 2018. 168 p.
6. 25 formative assessment options your students will love // WeAreTeachers. 2021. URL: <https://www.weareteachers.com/25-formative-assessment-options/> (дата звернення: 11.05.2026).
7. Panadero E., Alonso-Tapia J. How do students self-regulate? Review of Zimmerman’s cyclical model of self-regulated learning // Anales de Psicología. 2014. Vol. 30, No. 2. P. 450–462.
8. Wiliam D. Embedded Formative Assessment. Bloomington, IN : Solution Tree Press, 2018.